

# Plānotās izmaiņas vidējās algas aprēķinā pabalstiem ietekmēs jaunos vecākus (3/16/20)

Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga ("VAIA") ir svarīgs valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu aprēķināšanas komponents. Ar 2022. gada 1. janvāri plānotas būtiskas izmaiņas VAIA aprēķināšanā, kas negatīvi ietekmēs personas, kuras tieši pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās (t.i., pirms konkrēta pabalsta piešķiršanas) bija bērna kopšanas atvaļinājumā ("BKA"). [Turpinot 31. marta Īsziņās iesākto tēmu par pabalstiem](#), šajā rakstā – par plānotajām VAIA aprēķina izmaiņām.

Šobrīd VAIA aprēķināšanu dažādu valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu vajadzībām regulē vairāki atsevišķi tiesību akti. Lai vienādotu šo aprēķinu, likumdevējs ir izstrādājis projektu jauniem MK noteikumiem par vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanu valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu apmēra noteikšanai, pabalstu piešķiršanu un izmaksu, kas šā gada 30. janvārī tika izskatīts Valsts sekretāru sanāksmē. Ieviešot šos MK noteikumus un veicot nepieciešamos grozījumus likumā "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" un likumā "Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam," VAIA dažādu valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu vajadzībām ar 2022. gada 1. janvāri rēķinās vienādi.

VAIA aprēķina vienādošana nav svarīgākā plānoto MK noteikumu ieviestā izmaiņa. Mūsaprāt, galvenais ir tas, ka pabalstu aprēķinā vairs neņems vērā algota darba atlīdzību, kas gūta pirms BKA.

Jāpiebilst, ka būtiskas ietekmes nebūs, piemēram, uz tādu maternitātes pabalstu, kas piešķirts pēc tam, kad vecāks ilgstoši guvis algota darba ienākumus. Taču, ja BKA laikā vai uzreiz pēc atgriešanās darbā piedzimst otrs bērniņš vai iestājas bezdarba gadījums, vai arī ir tiesības uz slimības pabalstu, tad saskaņā ar jaunajiem MK noteikumiem pabalstu aprēķina vajadzībām algu pirms BKA vairs neņems vērā.

Personām, kas pēc BKA paspējušas kādu laiku pastrādāt, VAIA aprēķinā ņems vērā tikai periodu pēc BKA, kad veikts algots darbs. Tādējādi plānotie MK noteikumi šādas personas būtiski neietekmēs.

Personām, kam apdrošināšanas gadījums (piemēram, bezdarbs vai saslimšana) iestājas uzreiz pēc BKA, pabalsta aprēķina vajadzībām ņems vērā vidējo algu valstī (tātad pabalsts būs atkarīgs nevis no personas ienākumiem pirms BKA, bet no vidējās algas valstī). Vienlaikus šādām personām pabalsta aprēķina vajadzībām piemēros šādus koeficientus:

- slimības, vecāku un apbedīšanas pabalstam VAIA būs 40% apmērā no valstī noteiktās vidējās algas;
- maternitātes un paternitātes pabalstam VAIA būs 70% apmērā no valstī noteiktās vidējās algas.

Saskaņā ar jauno MK noteikumu un grozījumu projektu darba devēja prēmijas par iepriekšējiem periodiem, kas izmaksātas darbiniekam BKA laikā, VAIA aprēķina vajadzībām vairs neņems vērā.